

Program

Slesvigsk Parti

Haderslev Kommune

2021 – 2025

Indhold

Hvem er vi?1
Sønderjysk politik1
For at styrke vores kommune2
Politik for det tyske mindretal3
By- og regionalplanlægning4
Transportinfrastruktur4
Økonomi, Arbejdsmarked og Uddannelse5
Offentlig forvaltning og finanser6
Miljø, energi og affald6
Turisme7
Kultur7
Sport og Fritid8
Familier, børnehaver og skoler8
Unge9
Ældre, mennesker med handicap og sundhed9

Sammen om Sønderjylland

schleswigsche-partei.dk

Hvem er vi?

Slesvigsk Parti står for et stærkt Sønderjylland.

Vi er det eneste regionalparti, og er derfor kun forpligtet overfor Sønderjylland. Det betyder, at vi kan agere frit på tværs af overordnede ideologier og forpligtelser.

Vi arbejder pragmatisk for velfærd og udvikling i Sønderjylland. Vores progressive politik bygger på samarbejde - på tværs af partigrænserne i byrådet, kommunegrænserne i Sønderjylland og landegrænserne i regionen.

Vi tager særligt hensyn til det tyske mindretals interesser, herunder institutioner og foreninger, hvilket gennem brobygning og værdiskabelse også vil komme flertallet i Sønderjylland til gode.

Siden 2017 har Carsten Leth Schmidt repræsenteret Slesvigsk Parti (SP) i Haderslev byråd.

Sønderjysk politik

Vi har nu i 100 år været både Sønderjyllands og det tyske mindretals parti.

Mange problemer stopper ikke ved de kommunale grænser, og vigtige ressourcer spildes pga. de dobbelte strukturer i forvaltningen. SP arbejder for at styrke samarbejdet mellem Sønderjyllands fire kommuner, og for at kommunerne udnytter samspillet på det sociale og pædagogiske område, både ved udlicitering, indkøb og i turistindustrien.

Haderslev ligger tæt ved grænsen. SP foreslår derfor mere samarbejde på tværs af grænsen, f.eks. i kultur- og erhvervslivet. Da Haderslev for nylig er blevet medlem af Trekantområdet, kan byen få en brobyggerfunktion mellem Tyskland og Danmark og samtidig profitere af denne.

Den kulturelle diversitet er meget vigtig for os. Det er ikke uden grund, at verdens innovationscentre er så kulturelt mangfoldige! Vi arbejder derfor på at styrke det tyske mindretal og dets foreninger og institutioner. Også mennesker med indvandrerbaggrund bør åbent og ærligt kunne udleve deres kultur her hos os.

I denne landsdel har det tyske sprog en særlig status, men dette behøver ikke kun at gælde regionalt. Det er også vigtigt at styrke tyskkundskaberne i resten af befolkningen.

Vi kæmper for:

- Udvikling i hele Sønderjylland
- Det regionale tysk-danske samarbejde
- Den kulturelle mangfoldighed.

For at styrke vores kommune

Haderslev Kommune består af en god blanding af byer og landområder. Kommunen har potentiale som et etableret, grænsenært og tosproget erhvervsområde, som et attraktivt sted at bosætte sig og som et naturskønt turistmål. Der bør investeres meget mere i kommunens markedsføring for at kunne udnytte dette potentiale.

For befolkningen er den korte afstand til arbejde, uddannelse og andre fornødenheder, samt de favorable boligpriser, af essentiel betydning. Disse fordele bør bevares. Derfor mener vi i SP, at **byplanlægning**, med konstruktiv byfornyelse og ombygningstiltag, særligt for midtbyen, kan gøre byområderne mere attraktive. På denne måde udnyttes byens "huller" – ubrugte bygninger og grunde – på en effektiv og klimavenlig måde. Jo mere centralt, man bor, desto bedre er det for miljøet, eftersom man har mindre brug for bilen.

Udgangspunktet for at kunne optimere og udvikle vores kommune er at sikre en god **infrastruktur for trafikken**. Infrastrukturen er vores kommunes livsåre og af afgørende betydning for erhvervslivet; kun med en god infrastruktur vil kommunen være attraktiv som hjemsted for virksomheder.

Vi har brug for en progressiv **erhvervs politik** for at kunne udvikle og fremtidssikre det lokale erhvervsliv. Denne politik skal understøttes af en **arbejdsmarkeds- og uddannelses politik**, der sørger for arbejdskraft og fagfolk til virksomhederne i kommunen.

En effektiv og borgernær offentlig **forvaltning** vil også bidrage til erhvervslivets og borgernes tilfredshed med kommunen.

På grund af klimaforandringerne er det blevet endnu vigtigere end nogensinde før at værne om **miljøet** og naturen. Vidtgående bæredygtige tiltag, såsom omstilling til grøn **energi**, er nødvendige for at bremse klimaforandringerne.

Begrebet bæredygtighed spiller en vigtig rolle på mange områder af kommunalpolitikken og har stor indflydelse på **turismen**. En bæredygtig udvikling af turismen i vores kommune vil både være godt for vores lokale natur og for erhvervslivet, eftersom turismen vil sætte gang i vores økonomi.

Turisme og kultur støtte hører nært sammen: en kulturelt aktiv kommune er også et attraktivt turistmål. Samtidig vil øget turisme også sætte gang i kulturelle institutioner og tilbud.

Gode **sports- og fritidstilbud**, attraktive **børnehaver** samt et bredt **skolemæssigt uddannelses tilbud** er med til at gøre Haderslev Kommune til et attraktivt sted for mange indbyggere, og det er derfor altid et fokuspunkt for Slesvigsk Partis aktive kommunalpolitik.

Unge mennesker har brug for en forebyggende og inkluderende **ungdomspolitik**, der giver dem medindflydelse på, hvordan deres liv og fremtid skal udfolde sig. Slesvigsk Parti står for kulturel mangfoldighed. Derfor mener vi,

at et velfungerende fællesskab mellem gamle og unge, mellem mennesker med og uden handicap og mellem syge og raske er en berigelse. Derfor er det også vigtigt for os, at **ældre og mennesker med handicap** tilbydes moderne og effektive løsninger.

Vi kæmper for:

- En overordnet kommunalplan, der fremmer et optimalt og bæredygtigt sammenspil af industri, lokalt forankret erhvervsliv, husbyggeri og institutionstilbud.
- En kommune, der formår at skaffe og opretholde kulturelle møde- og udvekslingssteder.
- At det tyske mindretal og dets kultur- og sprogkompetencer udnyttes som en aktiv del af erhvervslivet.

Politik for det tyske mindretal

Det tyske mindretal er fast forankret i Sønderjylland og bidrager til at øge den kulturelle mangfoldighed i landsdelen gennem sine institutioner og foreninger.

Det tyske mindretals kultur er i sig selv værdifuld og fortjener alsidig anerkendelse, beskyttelse og støtte.

De tyske skoler, børnehaver, biblioteker, foreninger og kulturelle foranstaltninger er principielt åbne for alle og er derfor også en berigelse for det danske flertal.

Samtidig er de tyske institutioner af grundlæggende betydning for det tyske mindretal, og mindretallet er berettiget til lige vilkår.

SP arbejder for, at det tyske mindretal får fuld ligestilling for alle sine medlemmer og institutioner på det kulturelle og sociale område.

Det tyske sprog har dybe rødder i Sønderjylland og er ikke et fremmedsprog. Det er det tyske mindretals officielle sprog, og det danner grundlaget for brobyggerfunktionen mellem Danmark og Tyskland. At fremme sproget her vil desuden bane vejen for bedre sprogfærdigheder i hele regionen.

Denne enestående kulturelle og sproglige mangfoldighed i Sønderjylland skal være synlig, f.eks. gennem tosprogede byskilte og flersprogede info-tavler. Vi støtter op om *Bund Deutscher Nordschleswigers* sprogpolitik.

Vi kæmper for:

- At tyske institutioner opnår samme støtte som de danske, også ved investeringstiltag.
- Kommunal støtte til aktiviteter drevet af det tyske mindretal.
- Styrkelse af de venskabelige relationer med Tyskland.

By- og kommunalplanlægning

Vores bycentre i Gram, Vojens og Haderslev mister stadig mere af deres betydning pga. onlinehandel, butiksdød og virksomhedsflugt. Tendensen til at arbejde hjemmefra under Corona krisen skaber også stadig flere tomme skriveborde på arbejdspladserne. Derudover truer urbaniseringen, idet mange forlader lokalsamfundet og flytter til de største byer i landet.

SP ønsker at bremse og ændre denne tendens gennem:

- En bæredygtig byudvikling, der sikrer både et stabilt grundlag for de erhvervsdrivende, og højere livskvalitet for indbyggerne. Planerne for dette kan udarbejdes af et arkitektråd.
- Prioritering af byggeprojekterne ved Jomfrustien, i centrum og ved Damparken, herunder forbindelsen mellem Dammen og havnekvarteret.
- Omdannelse af midtbyerne til mødesteder. Forvaltning, handel, kultur, fritid, gastronomi og engagerede indbyggere skal arbejde sammen for at skabe et aktivt byliv.
- Understøttelse af detailhandlen. Det kunne f.eks. være ved at støtte udvidelsen af forretningsmodeller, specialisering eller installering af online handelsplatforme.
- Udnyttelse af tomme kontorer som boliger.

Også livet i landområderne bør være attraktivt i fremtiden.

Derfor ønsker SP:

- Indretning af servicecentre og mødesteder på landet.
- Passende støtte til vedligeholdelse og renovering af bygninger og grunde.
- Målrettet støtte af sociale netværk og foreninger.
- Udnyttelse eller nedrivning af tomme bygninger (f.eks. i Sønderballe/Djernæs).

Transportinfrastruktur

En bæredygtig udviklingsplan for trafiksystemerne i kommunen vil føre til et bedre flow i trafikken, attraktive offentlige samlingssteder med kortere køreafstand, og et sundere liv i kommunen. Samtidig vil man fremme den hurtige og nemme adgang til bopæl og arbejdspladser både nord og syd for grænsen.

Derfor vil SP arbejde for:

- Udvidelse af den offentlige lokaltrafik med billige billetpriser og gode køreplaner.
- Moderne, attraktive og miljøvenlige løsninger i forhold til valget af transportmidler (f.eks. selvkørende, elektriske busser).
- En regelmæssig og direkte busforbindelse mellem Haderslev og Flensborg, som krydser grænsen ved Aabenraa.
- En direkte busforbindelse til Billund lufthavn.
- Billige rejsekort til den offentlige transport i den kommunale og regionale lokaltrafik, særligt for de ældre og studerende.

- Bedre koordination mellem bybusserne, fjerntrafikken, og de regionale busser. Derudover ønsker vi en udvidelse af Flextrafikken, så den bedre kan tilpasses individuelle transportbehov.
- At der laves flere sikre cykelstier. Derudover ønsker vi, at flere velfungerende cykelstier tilknyttes den offentlige trafik, og at der laves såkaldte cykelmotorveje ude i lokalsamfundet. Til dette formål skal der i valgperioden lægges mindst 10 millioner kr. til side, som f.eks. skal bruges på oplyste cykelstier mellem Jegerup og Vojens samt mellem havnen og Norderbyvænget/Vester Riis.
- Anskaffelse af "kør-med-bænke" (blafferstoppesteder), først og fremmest ude i lokalsamfundet.
- Anvendelse af støjreducerende asfalt, der hvor det giver mening.
- Yderligere fartbegrænsninger og en forbedring af trafiksikkerheden ved brug af alternative vejbanemarkeringer, f.eks. dobbelte midterstriber eller markeringer brugt i forbindelse med "2-minus-1-veje".

Målet er at gøre den samlede trafik i Haderslev Kommune mere miljøvenlig.

Økonomi, Arbejdsmarked og Uddannelse

For Haderslev kommunes fremtid er det nødvendigt, at kommunen ikke kun bliver et mere attraktivt bosted, men at den også bliver mere attraktiv som hjemsted for virksomheder. Dette ville styrke arbejdsmarkedet og aktivt modvirke affolkningen. Eksisterende erhvervs- og industrivirksomheder såvel som landbruget skal styrkes.

SP ønsker derfor:

- Nye tiltag, der skal sikre et gunstigt investeringsmiljø.
- Målrettet samarbejde med universiteter og deres studerende, for at udvikle nye ideer og øge kommunens popularitet.
- At der skabes netværksstrategier på tværs af fagområder ved ensartede problemstillinger. Dette kan lade sig gøre gennem en overordnet teknologisk rådgivning.
- Afskaffelse af bureaukratiske forhindringer.
- En direkte adgang til rådgivning i kommunen, f.eks. gennem en konkret kontaktperson i Haderslev Erhvervsråd.

For at øge beskæftigelsen i kommunen skal betingelserne for jobsøgende forbedres, mens minoritetsgrupper, såsom mennesker med indvandrerbaggrund og socialhjælpsmodtagere, skal integreres og tilbydes flere uddannelsesmuligheder.

SP foreslår derfor:

- En udvidet og mere fleksibel udformning af kommunale danskkurser for indvandrere.
- En strategi for mere attraktive uddannelses tilbud tilpasset arbejdsmarkedet for de unge, såvel som alternative opkvalificeringsmuligheder i samarbejde med institutioner og det lokale erhvervsliv.

- En bedre, individuelt tilpasset rådgivning for den enkelte ledige på job-centrene.

Offentlig forvaltning og finanser

Slesvigsk Parti støtter en afbalanceret finans- og skattepolitik, der prioriterer forebyggende tiltag for at sikre en langsigtet finansiering. Kommunens serviceydelser skal svare til de gældende økonomiske muligheder. Derudover kan kommunens offentlige serviceydelser suppleres med private udbydere, hvis dette er hensigtsmæssigt.

Vi ønsker, at der i forvaltningen opstår en kultur, der er åben overfor forbedringer. På denne måde vil forvaltningseffektiviteten og -fleksibiliteten forbedres. Hermed ønsker vi udtrykkeligt, at man tager ved lære af andre offentlige forvaltninger og videnscentre, og at der arbejdes tværfagligt.

SP kæmper for:

- Mere aktiv borgerdeltagelse.
- Konstruktiv udnyttelse af borgerforslag.
- En gennemskelig forvaltnings- og finanspolitik.

Miljø, energi og affald

Vi ønsker rene omgivelser og en artsrig natur. Det indbefatter beskyttelse af naturen og biodiversiteten, samt opretholdelse og pleje af træer og parker i byerne.

Haderslev Kommune tilsluttede sig i november 2020 "DK2020-projektet" og har derved forpligtet sig på at blive klimaneutral senest i år 2050. Kommunen skal derfor udvikle og gennemføre en ambitiøs klimastrategi.

SP vil arbejde for:

- Udbygning af kilder til vedvarende energi, særligt sol-, vind- og biogas-anlæg. De lokale indbyggere bør have del i fortjenesten fra disse anlæg.
- Udbygning af fjernvarme i byområder, anvendelse af varmepumper, specielt med jordvarme i landområder.
- Understøttelse af energibesparende tiltag. Kommunen bør være et forbillede på dette område, blandt andet ved at satse på el-biler ved fremtidig udskiftning af bilparken.
- Et øget antal elektriske lade stationer til elbiler i hele kommunen.
- Plantning af nye træer, gerne med hjælp fra private, f.eks. sponsorer.
- Forbedring af vandkvaliteten i Dammen, fjordene og Lillebælt.
- Initiativer, der har til formål at reducere affaldet i naturen, f.eks. gennem frit tilgængelige informationsvideoer.

Turisme

Haderslev Kommune er rig på både kultur og natur. Gennem bæredygtig turisme skal Haderslev i endnu højere grad sættes "på landkortet". En blomstrende turistindustri giver liv til kommunen og sætter gang i den lokale økonomi og kulturlivet. Haderslev vil derigennem blive mere attraktiv som hjemsted for erhvervslivet.

Det kan også have en positiv indflydelse på turistindustrien, hvis det tyske mindretals sprogfærdigheder bliver udnyttet.

SP vil derfor arbejde for:

- Koordinerede aktivitetstilbud, lavet i samarbejde med offentlige og private transportselskaber (*funcard* til turister).
- Vedligeholdelse af vore attraktive strande, opførelse af badebroer og en bæredygtig udvikling af sommerhusområderne.
- Bevarelse af historiske bygninger i byerne og på landet, bl.a. gennem støttefonde med samme formål.
- Midler til særlige aktiviteter, såsom nationale og internationale mesterskaber og kongresser.
- Udvidelse af vandrestier i hele kommunen, f.eks. ved Dammens nordside og ved fjordens sydside.
- Udvidelse af miljøvenlige vandveje til kanoer, kajaker og robåde i samarbejde med foreninger for vandsport og naturstyrelsen. Det kunne f.eks. være en kajakrute fra Årøsund til Gram.
- Udarbejdelse af en *USP (unique selling proposition/ et unikt salgsargument)*, som har til formål at få flere turister til kommunen gennem bedre markedsføring: f.eks. "Ferie i, ved og på vandet".

Kultur

Kulturen er med dens mange facetter – såsom kunst, dannelse og historie – et "offentligt gode", som vi bør påtage os ansvaret for. Et afbalanceret kulturtilbud i Haderslev Kommune bør holdes i live, både for indbyggernes og for turisternes skyld, og dette kræver derfor særlig understøttelse. Den demografiske udvikling er her en udfordring, som vi skal tage hensyn til.

SP kæmper for:

- En årlig forøgelse af kulturstøttemidler med ca. 1 mio. kroner. Pengene skal bl.a. gå til kunst i det offentlige rum og medfinansiering af interkulturelle projekter udført i samarbejde med Tyskland.
- En udvidet og projektorienteret kulturstøtte, også hvad angår musik, som forlængelse af den institutionelle støtte. Disse projekter kunne f.eks. indbefatte udviklingen af en elektronisk lydguide til karet-samlingen, mobile pop-up museer til brug i skolerne og målrettet musikundervisning, også for de yngste børn.

- At samarbejdet mellem Museum Sønderjylland og Destination Sønderjylland fortsættes.
- Markedsføring af den kommunale kulturarv i museerne i Årøsund, Haderslev og Gram som en koordineret og afstemt museums-klynge.
- En sikker finansiering af Haderslevs kulturelle ikoner: Teatret Møllen og Kløften Festivalen.
- En konkret kontaktperson til at rådgive, støtte og sammenkoble indbyggere, foreninger og institutioner for at udvikle nye kulturinitiativer, som f.eks. *Museernes lange nat*.

Sport og Fritid

Sport og fritidsaktiviteter er ikke bare med til at øge borgernes livskvalitet, men de er samtidig også vigtige for erhvervslivet. Foreninger gennemfører mange sportslige og sociale arrangementer, hvilket gør dem til en central del af fritidslivet. Disse arrangementer ville have været meget ressourcekrævende, både økonomisk og bureaukratisk, hvis staten skulle have varetaget dem alle.

Derfor skal foreningsliv og -aktiviteter understøttes endnu mere.

SP foreslår:

- En afbalanceret støttepolitik for elite- og fritidssport.
- Konkret støtte til aktiviteter og arrangementer for de ældre, bl.a. gennem en udvidelse af den succesrige Haderslev Ordning.
- Målrettet understøttelse af sports- og fritidstilbud for mennesker med handicap.
- Særlig starthjælp til niche-sportsgrene.
- Særlige tilskud til styrkelse af et attraktivt foreningsliv på landet.
- Tilskud til foreninger for uddannelse af trænere.
- Målrettet videreudvikling af støtteinitiativer for unge sportsudøvere efter Talentcenterets principper.
- Implementering af projektet for vandsport ved "Det Blå Foreningshus".
- Byggeri af et nyt vandland med forskellige aktivitetsmuligheder ved havnen i Haderslev.

Familier, børnehaver og skoler

Vore børn er vor fremtid. Derfor er støtte og omsorg for børn af stor betydning. Kvaliteten har prioritet, og det må gerne koste noget. Det er vigtigt, at alle børn får god pleje og støtte.

Den Tyske Skole og Det Tyske Bibliotek i Haderslev bør udnyttes bedre på grund af deres bemærkelsesværdige tysk-kompetencer.

Kommunens private skoler, heriblandt den tyske skole, er en del af det samlede uddannelses tilbud og bidrager dermed til at gøre kommunen mere attraktiv og mangfoldig.

SP foreslår:

- Tyskundervisning fra 1. klasse ligesom i projektet "Tidlig Tysk".
- Svømmeundervisning for alle børn ved effektiv udnyttelse af børnehaver, SFO'ers, skolers og foreningers svømmehaller.
- En høj normering i børnehaverne.
- Klassestørrelser, som er under landsgennemsnittet, for at sikre inklusion af elever med vanskeligheder, og for at forbedre læringsprocessen for alle elever.
- Støtte til fremme af børn og unges musikalske og sportslige kompetencer.
- At institutioner får bedre og mere brugervenlige åbningstider.
- En afbalanceret fordeling af børn med indvandrer- og flygtningebaggrund ved inddelingen af klasserne.

Unge

Unge mennesker har brug for sikkerhed og tryghed, for nemmere at kunne opnå deres håb og drømme. Alle unge bør have lige muligheder for udvikling, idet de modtager hjælp, vejledning og støtte.

Børn, i særdeles efter SFO-alderen, har brug for gode fællesskaber. Her kan de både få gode venner og opdage og styrke deres interesser.

SP foreslår:

- Anskaffelse af attraktive aktivitetsmuligheder – også på landet – såsom udstyr til esport, ungdomsklubber og aftenskoler.
- Et præventionstiltag for unge i nattelivet, der skal udarbejdes i et samarbejde mellem eksperter og de unge selv.
- At valgrets alderen ved kommunalvalg sænkes til 16 år.
- Oprettelse af en stilling, hvor en pålidelig og erfaren kontaktperson kan hjælpe unge med vanskeligheder.

Ældre, mennesker med handicap og sundhed

Slesvigsk Parti støtter en retfærdig social velfærd.

Kommunen har mange vigtige opgaver i sundhedssektoren, dette gælder i særdeleshed for forebyggelses- og rehabiliteringsområdet. Udgifter til forebyggelse er en investering i den fremtidige sundhed, og er derfor billigere i det lange løb. Aktivisering af enlige ældre har en forebyggende effekt. Dette kan ses af 65+ ordningerne.

SP kræver:

- Sikring af den relevante lægehjælp i samarbejde med regionen, hvad enten der er behov for læger, speciallæger eller vagtlæger.
- Udvidelse af de succesfulde akutteams.
- En forbedret mulighed for fleksibel og omsorgsfuld hjemmepleje. Hjemmeplejen er som regel den bedste og billigste form for pleje.
- At ældre og mennesker med handicap, der ikke længere er i stand til at bo hjemme, tilbydes forskellige alternativer i forhold til pleje (plejehjem, beskyttede boliger, bofællesskaber osv.).
- En bedre rådgivning til ældre, mennesker med handicap og deres familiemedlemmer, samt at koordineringen mellem plejepersonale, sygeplejersker og læger forbedres.
- En løbende forbedring af samspillet mellem kommunen og frivillige.

Dette partiprogram blev godtaget af *Bezirksmitgliederversammlung* i marts 2021, og danner grundlaget for det Slesvigske Partis politik i byrådet for valgperioden 2022 – 2025.